

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

11 – 13 жовтня 2018 р.

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

**РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції 11-13 жовтня 2018 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2018. – 327 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - к.с.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 2 від 02.10.2018 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

не мають у своєму розпорядженні. До того ж, великі підприємства надають їм ряд пільг: гарантують закупівлю великої частки виробленої продукції, постачають або здають в оренду засоби виробництва, визначають пільгові умови придбання та доставки сировини і матеріалів, дозволяють використовувати свою торгову марку тощо. Нерідко останні виконують для дрібних підприємств-постачальників роботи з конструювання і проектування нових виробів, поліпшення технології їх виробництва, розробки ефективних методів контролю якості продукції. В укладених контрактах може бути передбачена допомога в організації управління, навчання персоналу, в використанні результатів ринкових досліджень. Найбільш плідними будуть такі відносини з вузькоспеціалізованими підприємствами, оснащеними сучасною технологією. Відсутність у них громіздких організаційних систем управління сприяє гнучкості в прийнятті рішень, підвищенню ступеня особистої участі керівників у виконанні підрядних робіт.

Слід також розглянути можливість виробничої кооперації з партнерами за кордоном. Як одна з проміжних форм може бути використана передача ліцензій або «ноу-хау» в формі документації технічних знань, досвіду, навичок з одночасним наданням фахівців для налагодження виробничого процесу, виготовлення виробу і т.д. Як правило, при цьому передається і патент, і «ноу-хау», оскільки при введенні в експлуатацію нового обладнання, в процесі підготовки кадрів і перевірки якості, крім технічної допомоги, більшу роль відіграють і комерційні питання. Світовий досвід свідчить, що рівноправне співіснування малих і великих підприємств - це об'єктивна тенденція. Завдання вітчизняних підприємств - пошук оптимальних форм реформування, здатних об'єднати переваги різних форм бізнесу з метою підвищення не тільки науково-технологічного рівня виробництва, але й підвищення рівня своєї конкурентоспроможності.

Література

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» // <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки / В.І. Захарченко, Н.М. Корсікова, М.М. Меркулов. Навчальний посібник. - К.: ЦУЛ, 2012. - 378 с.
3. Корсікова Н.М. Науково-технологічний розвиток промислового виробництва / за ред. д.е.н., проф. Захарченка В.І.- Одеса. Астропрінт, 2005, - 64с.

ТЕНДЕНЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Криницька О. О., к.е.н., доцент кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки

Одеської національної академії харчових технологій

Сучасний етап соціально-економічного розвитку ознаменувався найбільш гострими та суперечливими проблемами, які сконцентровані в сфері земельної політики, земельних відносин, що є визначальними у всій системі виробничих відносин національної економіки. Загальновизнано, що вони є основою продовольчої безпеки держави та її здатності реагувати на зовнішні виклики.

Земельні відносини є результатом тривалого суспільного розвитку щодо використання та охорони земель, форм власності і господарювання на ній, пріоритетних способів облаштування території та її землеустрою, що характеризуються національними, соціальними, економічними та іншими особливостями реалізації функції землі як унікального природного ресурсу, фактору виробництва, об'єкту нерухомості, основного засобу сільськогосподарського виробництва. На жаль, можна констатувати, що земельна реформа в Україні до цього часу так і не завершилась формуванням в нашій державі дієвого ринку земель, який би визначав переваги в контексті розвитку національної економіки. Це створює низку чинників негативного впливу та загострення наявних проблем, пов'язаних з фінансовим станом в цілому економічної системи та потребує визначення теоретичної платформи формування ринку земель в Україні, що зумовлено їх трансформацією до ринкових умов господарювання та невизначеністю подальших напрямів земельного реформування.

На сьогодні більшу частину земельних правовідносин на ринкових засадах врегульовано прийнятим у першому читанні Законом “Про ринок земель”. Передусім йдеться про купівлю-продаж земель несільськогосподарського призначення на конкурентних засадах. Тому, по суті, неврегульованими залишаються питання щодо особливостей обігу земель сільськогосподарського призначення. Тому саме цей блок питань потребує законодавчого вирішення. При цьому правове регулювання ринку земель здійснюється відповідно до Конституції України, Земельного кодексу України, Цивільного кодексу України, Законів України “Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв)”, “Про землеустрій”, “Про оцінку земель”, “Про охорону земель”, законодавства про приватизацію та інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до них. Крім того, вже наявний законопроект «Про ринок земель» декларує сутнісне визначення ринку земель як системи правовідносин між відчужувачами земельних ділянок (прав на них), та особами, які набувають право на земельні ділянки, органами державної влади, державних органів приватизації та органів місцевого самоврядування, пов'язаних з укладенням, виконанням, зміною та припиненням цивільно-правових договорів, які передбачають відчуження земельних ділянок або прав на них [1]. Хоча в нашій країні на законодавчому рівні ще остаточно не вирішена проблема створення ринку земель, але з прийняттям нового Земельного кодексу закладено правове підґрунтя для такого розвитку. Однак, його становлення - це складний процес, зумовлений насамперед політичними чинниками. Наразі, сучасні наукові дослідження свідчать про неоднозначність розуміння поняття «ринок земель» та зведення його подекуди лише до трансакції «купівлі-продажу». Між тим, це більш широке поняття, під яким розуміється організаційно-економічне і правове середовище, що має забезпечувати громадянам, юридичним особам та державі здійснення цивільно-правових угод з приводу переходу права власності на земельну ділянку або права користування нею в установленому законодавством порядку, що в свою чергу призводить до збільшення бюджетних потоків. Як свідчать попередні дослідження, навіть у країнах з високоорганізованими

ринковими відносинами купівля-продаж сільськогосподарських земель має обмежений характер і становить лише 0,5-1 % від їх загальної площі [2]. Таким чином, зважаючи на компетентні оцінки можна виокремити ще одне розуміння ринку як суспільної форми організації й функціонування економіки, за якої забезпечується взаємодія виробництва і споживання через посередницькі інститути, що регулюють діяльність виробників і споживачів, їх прямий та зворотний вплив [3]. При цьому основними постулатами формування ринку земель як основи національної безпеки країни мають бути: забезпечення механізмів оптимізації землекористування; встановлення відповідних обмежень для покупців окремих типів земель сільськогосподарського призначення; формування інвестиційної та фінансово-кредитної політики держави в сфері земельних відносин.

З огляду на те, що земельне питання є питанням державної безпеки, можуть виникати певні загрози внаслідок продажу земельних ресурсів закордонним інвесторам. Однак, в багатьох країнах світу цю проблему вирішують внаслідок введення системи відповідних обмежень. Можливість імплементації цього досвіду посилюють задекларовані в Проекті Закону України «Про ринок земель сільськогосподарського призначення» правові положення. Так, як свідчить ст. 2, метою державної політики у сфері обігу земель сільськогосподарського призначення є забезпечення реалізації приватних, суспільних і державних інтересів з урахуванням соціально-економічних, демографічних, екологічних, юридичних та інших чинників, подолання негативних наслідків мораторію на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення та суцільної парцеляції цих земель. Разом з тим цей Проект декларує першочергові завдання державної політики щодо запровадження механізмів запобігання спекулятивних операцій та монополізації земель сільськогосподарського призначення [4].

Досягти цих масштабних завдань можна лише за умови формування повноцінного ринку земель в контексті забезпечення розвитку національної економіки. За оцінками фахівців, основними проблемами ринку земель на сьогодні є громіздкий та тривалий процес передачі (продажу) прав на землю та їх реєстрації, мораторій та відсутність вільного продажу земель сільгосппризначення, складні й непрозорі процедури викупу земель та зміни їх цільового призначення. Крім того, недосконале законодавче регулювання призводить до того, що цей сегмент ринку є одним із найскладніших в Україні [5].

Отже сучасне землекористування можна представити у вигляді надзвичайного блоку у системі соціально-економічних відносин через специфіку землі як своєрідної категорії власності й виняткового виду нерухомості. Набуваючи в умовах ринку властивостей товару, земля вирізняється від інших груп товарів і категорій нерухомості двома принциповими особливостями. Перша полягає в тому, що цей ресурс розміщується в просторі і його не можна фізично вилучити звідти.

Друга особливість полягає в тому, що, залишаючись об'єктом загальних інтересів і чинником відтворювального процесу, земельний ресурс стає базовим об'єктом суспільного зростання. Викладене означає, що суспільство лишається головним консолідованим «власником» земельного ресурсу, лише делегує

конкретним земельним власникам свої розпорядницькі й інші функції. Звідси система ринкових операцій із землею власністю має певною мірою умовний характер, тому що лишає власникові у володіння і розпорядження не конкретну матеріальну субстанцію, а тільки контрольоване право користування нею.

Література

1. Про ринок земель: Концепція проекту Закону України [Електронний ресурс] / Державне агентство земельних ресурсів України. – Режим доступу: <http://land.gov.ua/reformuvannia-zemelnykh-vidnosyn/98131-konsepciya-proektu-zakonu-ukrayyny-pro-rynok-zemel.html>
2. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підручник. – 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
3. Хвесик М.А. Інституціональна модель природокористування в умовах глобальних викликів: монографія / Хвесик М.А., Голян В.А. – К.: Кондор, 2007. – 480 с. – Бібліогр. : С. 437-479.
4. Ступень Р.М. Формування інституційних засад інвестиційного забезпечення сільськогосподарського землекористування: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Р.М. Ступень. – Львів, 2013. – 200 с.
5. Вірченко О.В. Формування та розвиток ринку землі в умовах економічної модернізації : дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : 08.00.01 / О.В.Вірченко. – К., 2014. – 200 с.

ДЕРЖАВНІ РЕГУЛЯТОРНІ ЗАХОДИ В АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ ЯК КОНКУРЕНТНА СКЛАДОВА КРАЇНИ

Кулаковська Т.А., к.е.н., доцент кафедри економіки промисловості
Одеська національна академія харчових технологій

Основними вимогами ЄС до України в питаннях євроінтеграції є скорочення заходів державної підтримки агропродовольчого сектору, головним чином це стосується прямих заходів підтримки. Уряд України досить жваво виконує ці вимоги, не зважаючи на те, як це вплине на конкурентоспроможність економіки України серед країн Європейського Союзу.

Дослідження динаміки впровадження заходів підтримки агропродовольчого сектору в країнах ЄС, Канаді, Росії та Україні свідчать про зворотне.

Динаміка показника сукупної підтримки сільського господарства (TSE) цих країн з 2013 по 2017 рр. наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Показники сукупної підтримки сільського господарства в країнах ЄС, Україні, Росії та Канаді у 2013-2017 рр., млн дол.

Країна	2013	2014	2015	2016	2017
Канада	7724,71	6639,01	5751,58	6145,53	6171,61
Країни ЄС	140092,97	121685,25	107266,63	111591,48	104500,9
Росія	18057,28	15227,24	11429,63	11871,9	11410,72
Україна	-1539,18	-2801,94	-1901,18	-2168,11	1903,91

Складено автором за джерелом [15, 16, 17]

Динаміка рівня загальної підтримки агропродовольчого сектору досліджуваних країн (крім України) за період 2013-2017 рр. свідчить про наявність схожих тенденцій у темпах зміни витрат: спостерігається зниження витрат у 2015 році з подальшим незначним збільшенням. У цих країн рівень загальної підтримки має позитивне значення на відміну від України. Це відбулося

ЗМІСТ

1.	ТЕНДЕНЦИИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЛОГИСТИКИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ АПК ГОМЕЛЬЩИНЫ Исайчикова Н. И., к.э.н., доцент Гомельский государственный технический университет им. П.О. Сухого	3
2.	ОРГАНИЧЕСКОЕ ПРОИЗВОДСТВО КАК ОДНО ИЗ НАПРАВЛЕНИЙ РАСШИРЕНИЯ ЭКСПОРТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ Винник О. Г. ст. преподаватель, Шваякова О. В., ст. преподаватель Гомельский государственный технический университет им. П.О. Сухого	5
3.	МАТЕМАТИЧНИЙ МЕТОД АНАЛІЗУ ІЄРАРХІЙ: МОДЕЛЬ ІЄРАРХІЙ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ Шекера С. С., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	9
4.	УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ Асауленко Н. В., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	11
5.	ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ Брюшкова Н. О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	13
6.	ІНСТИТУТИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В ІНТЕГРОВАНІХ СТРУКТУРАХ У ВИНОРОБСТВІ Бондаренко С.А., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	15
7.	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ Седіков Д. В., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	19
8.	БЮДЖЕТНІ МЕХАНІЗМИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ Добрянська Н.А., д.е.н., професор, ОНПУ, м. Одеса Шевченко А.А., к.е.н., доцент, ОДАУ, м. Одеса Карастаматі Т.О., магістрант, ОНПУ, м. Одеса	21
9.	ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ Коліщук О. В., аспірант, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси	23
10.	ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ Константинова Т.В., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	27
11.	ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ ДО АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ Корсікова Н.М., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	30
12.	ТЕНДЕНЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ Криницька О. О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	32
13.	ДЕРЖАВНІ РЕГУЛЯТОРНІ ЗАХОДИ В АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ ЯК КОНКУРЕНТНА СКЛАДОВА КРАЇНИ Кулаковська Т.А., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	35
14.	ПРОВІДНА РІЛЬ ДЕРЖАВИ В ПІДВИЩЕННІ ІННОВАЦІЙНО- ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ Мужайло В.Д., к.е.н., доцент, Кривоногова І.Г., к.е.н., ст. викл., Чабаров В.О., к.т.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	38
15.	ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ Немченко В. В., д.е.н., професор, зав. кафедри, ОНАХТ, м. Одеса	40
16.	ОГЛЯД МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ	43